

tistik indskrænker sig i det væsentlige til at meddele Antallet af de oprettede Brug og Størrelsen af de anvendte Midler. Egentlig maa det undre, at disse Brug er Genstand for saa ringe Opmærksomhed, at der end ikke foretages nogen officiel statistisk Bearbejdelse af de Oplysninger, der maa foreligge let tilgængeligt ved Brugenes Oprettelse om Brugernes — eventuelt Ansørgernes — Alder, Erhverv, Kapital m. m., eller nogen Belysning af, hvor meget Statshusmandsbrugene betyder i Forhold til den private Oprettelse af nye Jordbrug, der i hvert Fald i visse Egne af Landet til Tider maa have et ikke helt ubetydeligt Omfang. De betydelige offentlige Midler, der anvendes til Formaalet, og den til Tider ret stærke Strid, der har staaet om Husmandslovgivningen, skulde synes at gøre det naturligt at søge de fyldigst mulige Oplysninger tilvejebragt.

Saa meget mere maa det imidlertid paaskønnes, at de Samvirkende Husmandsforeninger i Fyns Stift har taget denne Opgave op og har sat et saa betydeligt Arbejde ind, som det har været ved personlig Henvendelse paa ca. 1200 Brug at indsamle de Oplysninger, der ligger til Grund for Undersøgelsen, og at Instituttet for Historie og Samfundsøkonomi har paataget sig den Opgave at bearbejde Materialet, hvorved det er sikret baade at de indsamlede Oplysninger fuldt ud er udnyttet, navnlig ogsaa under Jævnføring med de forskellige foreliggende statistiske Oplysninger om Landbrugsejendomme i Almindelighed, og at Resultaterne forelægges objektivt og med fornødent Blik for, med hvilken Sikkerhed man tør stole paa dem og drage sine Slutninger fra de talmæssige Resultater.

Undersøgelsen belyser for det første Brugenes Størrelse og Vurdering til Ejendomsskyld og Grundskyld, og Brugernes Erhverv, Alder og Egenkapital ved Overtagelsen af Bruget, dernæst Husstandens og Arbejdskraftens Størrelse og Omfanget af Bierhverv, altsaa en Belysning af Brugenes Evne til at beskæftige og ernære en Familie, i hvilken Forbindelse ogsaa en Undersøgelse af den skattepligtige Indkomsts Størrelse er af Interesse. Dernæst er der gjort Rede for en Række driftsmæssige Forhold, der under Jævnføring med den almindelige Landbrugsstatistik, Kontrolforeningsstatistik m. m. paa udmærket Maade belyser Statshusenes Forhold i Sammenligning med almindelige Landbrugshuse.

Endelig er der givet Oplysning om de stedfundne Ejerskifter, hvor navnlig en Sammenligning af Statslaanets Størrelse — som Udtryk for Brugets Værdi ved Oprettelsen — og Købesummen er af Interesse.

Resultaterne af Undersøgelsen skal ikke nærmere omtales — kun skal det bemærkes, at Fyn i flere Henseender har særlige Forhold, der vel ogsaa vil gøre sig gældende for disse Ejendommens Vedkommende, Billedet er maaske noget lysere end for Landet som Helhed. Det vilde i hvert Fald være ønskeligt, om Undersøgelsen kunde suppleres med tilsvarende fra andre Landsdele. Men under alle Omstændigheder er denne Undersøgelse af betydelig Værdi for alle, der interesserer sig for Statshusmandslovgivningen.

K. J. Kristensen.

Victor Bloch: KRISE UND EINKOMMEN. Julius Springer, Wien 1932. 92 S. R.M. 5.60.

I Forlagsreklamen omtales Forfatteren til denne Afhandling som »den kendte Wiener Bankier«; men efter Læsningen vilde man snarere faa Indtryk af at staa overfor en ung skarpsindig Teoretiker, der end ikke viger tilbage

tistik indskrænker sig i det væsentlige til at meddele Antallet af de oprettede Brug og Størrelsen af de anvendte Midler. Egentlig maa det undre, at disse Brug er Genstand for saa ringe Opmærksomhed, at der end ikke foretages nogen officiel statistisk Bearbejdelse af de Oplysninger, der maa foreligge let tilgængeligt ved Brugenes Oprettelse om Brugernes — eventuelt Ansørgernes — Alder, Erhverv, Kapital m. m., eller nogen Belysning af, hvor meget Statshusmandsbrugene betyder i Forhold til den private Oprettelse af nye Jordbrug, der i hvert Fald i visse Egne af Landet til Tider maa have et ikke helt ubetydeligt Omfang. De betydelige offentlige Midler, der anvendes til Formaalet, og den til Tider ret stærke Strid, der har staaet om Husmandslovgivningen, skulde synes at gøre det naturligt at søge de fyldigst mulige Oplysninger tilvejebragt.

Saa meget mere maa det imidlertid paaskønnes, at de Samvirkende Husmandsforeninger i Fyns Stift har taget denne Opgave op og har sat et saa betydeligt Arbejde ind, som det har været ved personlig Henvendelse paa ca. 1200 Brug at indsamle de Oplysninger, der ligger til Grund for Undersøgelsen, og at Instituttet for Historie og Samfundsøkonomi har paataget sig den Opgave at bearbejde Materialet, hvorved det er sikret baade at de indsamlede Oplysninger fuldt ud er udnyttet, navnlig ogsaa under Jævnføring med de forskellige foreliggende statistiske Oplysninger om Landbrugsejendomme i Almindelighed, og at Resultaterne forelægges objektivt og med fornødent Blik for, med hvilken Sikkerhed man tør stole paa dem og drage sine Slutninger fra de talmæssige Resultater.

Undersøgelsen belyser for det første Brugenes Størrelse og Vurdering til Ejendomsskyld og Grundskyld, og Brugernes Erhverv, Alder og Egenkapital ved Overtagelsen af Bruget, dernæst Husstandens og Arbejdskraftens Størrelse og Omfanget af Bierhverv, altsaa en Belysning af Brugenes Evne til at beskæftige og ernære en Familie, i hvilken Forbindelse ogsaa en Undersøgelse af den skattepligtige Indkomsts Størrelse er af Interesse. Dernæst er der gjort Rede for en Række driftsmæssige Forhold, der under Jævnføring med den almindelige Landbrugsstatistik, Kontrolforeningsstatistik m. m. paa udmærket Maade belyser Statshusenes Forhold i Sammenligning med almindelige Landbrugshuse.

Endelig er der givet Oplysning om de stedfundne Ejerskifter, hvor navnlig en Sammenligning af Statslaanets Størrelse — som Udtryk for Brugets Værdi ved Oprettelsen — og Købesummen er af Interesse.

Resultaterne af Undersøgelsen skal ikke nærmere omtales — kun skal det bemærkes, at Fyn i flere Henseender har særlige Forhold, der vel ogsaa vil gøre sig gældende for disse Ejendommens Vedkommende, Billedet er maaske noget lysere end for Landet som Helhed. Det vilde i hvert Fald være ønskeligt, om Undersøgelsen kunde suppleres med tilsvarende fra andre Landsdele. Men under alle Omstændigheder er denne Undersøgelse af betydelig Værdi for alle, der interesserer sig for Statshusmandslovgivningen.

K. J. Kristensen.

Victor Bloch: KRISE UND EINKOMMEN. Julius Springer, Wien 1932. 92 S. R.M. 5.60.

I Forlagsreklamen omtales Forfatteren til denne Afhandling som »den kendte Wiener Bankier«; men efter Læsningen vilde man snarere faa Indtryk af at staa overfor en ung skarpsindig Teoretiker, der end ikke viger tilbage

for at udvikle sine Tanker i matematisk Form med Anvendelse af et tredimensionalt Koordiatssystem, og som illustrerer sine Begreber ved Forholdet mellem Integraler. Først paa Bogens sidste Sider, hvor der polemiseres lidenskabeligt mod Valutarestriktionerne, aner man, at Forfatteren har personlige Interesser, der gaar videre end den sædvanlige Stuelærdes. Iøvrigt er Fremstillingen strengt teoretisk. Emnet er de Indkomstforskydninger, der opstaar under en Depression, og Forfatteren søger at opstille et Tankeskema for Analysen af de interessante og lidet behandlede Problemer, der staar i Forbindelse hermed.

Fremgangsmaaden er den, at der først sondres mellem forskellige Markeder:

- I. Børser.
- II. Markeder med frit Kontrahentvalg.
- III. Monopoloide Markeder, a) Detailhandel.
b) Handel med Markedsartikler.
- IV. Monopolmarkeder, a) Kartellerede Markeder.
b) Det organiserede Arbejdsmarked.
c) Tariffer.
d) Skatter o. s. v.

Dette Skema maa her tale for sig selv. Paa tilsvarende Maade opdeles dernæst de økonomiske Subjekter i Grupper:

- A. Urproducenter.
- B. Ikke-organiserede Løntagere.
- C. Engroshandlende og Industridrivende.
- D. Detailhandlere og Haandværkere.
- E. Producenter af Markedsartikler.
- F. Monopolister, a) Producenter og Handlende.
b) Organiserede Løntagere.
c) Opkrævere af Tariffer.
- G. Det offentlige.

Hver af disse Grupper optræder paa eet af de nævnte Markeder som Sælger eller »Prismodtager« (det offentlige er »Sælger« paa »Skattemarkedet«) og paa de øvrige Markeder som Køber, dog saaledes, at nogle Grupper ikke optræder paa samtlige Markeder, f. Eks. kommer »Løtagerne« ikke i Forbindelse med »Børserne«.

Forfatteren betragter dernæst Depressionen som et Prisfald, der begynder paa Børserne (hvorved der tænkes paa Varebørserne), og som efterhaanden breder sig til de øvrige Markeder med en vis »lag«.

I ovenstaaende Skema er Markederne ordnet efter Reagibilitet, saaledes at Prisfald fra oven vil forplante sig nedad.

Da nu et Prisfald betyder Indkomstnedgang for den Gruppe, der staar som Sælger paa det paagældende Marked, og Forøgelse af Indkomsten (Realindkomsten) for de Grupper, der staar som Købere, vil der efterhaanden som Prisfaldet skrider frem, opstaa »Differentialrenter«. Saalænge Prisfaldet kun omfatter en Gruppens Købermarked, er dens Differentialrente positiv, hvis det især rammer Sælgermarkedet, er Renten negativ.

Tankegangen uddybes ved en lang Række skematiske Opstillinger, der skal vise, hvorledes Differentialrenterne opstaar paa forskellige Stadier af

Prisudviklingen; men skønt Forfatteren senere søger at gaa videre ved Hjælp af en matematisk Fremstilling, der bl. a. tillader en kontinuerlig Betragtning af Prisudviklingen, naar han ikke saa forfærdeligt langt.

Bogen har ikke desmindre Krav paa Opmærksomhed som et første Forsøg paa systematisk Behandling af et Emne, der bør opdyrkes. Ogsaa empiriske Undersøgelser af Indkomstforskydningerne tiltrænges. I en Fodnote paa 1½ Side omtaler Forfatteren en Undersøgelse i et hollandsk Banktidsskrift (Nederlandschen Handel-Maatschappij). Saavidt man kan se, drejer det sig dog om et temmelig groft Skøn. Banken kommer til det Resultat, at ca. 20 pCt. af den hollandske Befolkning (Tjenestemænd, Funktionærer og andre fast ansatte) er bedre stillet under Depressionen (1931?) end i de nærmest foregaaende Aar, ca. 9 pCt. (Tyende) er næppe daarligere stillet, 14 pCt. er arbejdsløse og ca. 21 pCt. (Landbrugere og Fiskere) næppe væsentligt bedre stillede end de arbejdsløse). Med Hensyn til de resterende ca. 35 pCt. er Forholdene mere komplicerede; men Banken antager en Indtægtsformindskelse. Beregningerne gør Indtryk af at være ret mangelfulde, men opfordrer stærkt til fremtidige Undersøgelser.

O. Strange Petersen.

Erling Petersen: DEN MODERNE KVANTITETSTEORIS GYLDIGHED FOR PENGEVERDIENS BESTEMMELSE. Aschehoug. Oslo 1933. Tidligere trykt i Statsøkonomisk Tidsskrift Hæfte 5—6, 1932). — 79 S.

Det foreliggende Skrift omfatter dels en Kritik af de eksisterende Teorier om Pengeverdiens Bestemmelse, dels et positivt Forsøg paa at danne en holdbar Teori. Kritikken af de eksisterende Teorier vender sig først og fremmest mod Kvantitetsteorien. Forfatteren paaviser, hvorledes Omsætningsligningen, hvis ubetingede Gyldighed han anerkender, i sig selv ikke indeholder nogen positiv Kvantitetsteori. Kun hvis man af forskellige Grunde mener at kunne antage, at V , V' , $M' : M$ og T ikke paavirkes af Variationer i M , og at P er et ganske passivt Led i Kausalsammenhængen, kan man naa frem til Kvantitetsteorien i Fishers Langtidsformulering: Pengemængden paa virker Prisniveauet proportionalt, men Forandringer i de selvstændigt bestemte Størrelser kan medføre, at Prisniveauet ikke kommer til at variere proportionalt med Pengemængden. Indfører man den yderligere Forudsætning, at Forandringerne i de øvrige Størrelser er praktisk ubetydelige, kommer man til Ricardos Tilnærmelseslov, at Prisniveauet varierer proportionalt med Pengemængden. Indrømmer man derimod, som Fisher gør det for »transition periods«, at Variationer i M gennem P kan paavirke V , V' , $M' : M$ og T , maa man opgive at tale om, at M har nogen proportional Indvirkning paa P ; thi ceteris paribus Klausulen bliver da meningsløs.

Forfatteren retter sin Kritik mod Gyldigheden af Fishers Langtidsteori, men føler sig dog forpligtet til gennem statistiske Oplysninger at paavise Ugyldigheden af den ricardianske Tilnærmelseslov. Begrundelsen for denne, som det synes, lidt overflødige Paavisning, er den, at hvis de selvstændige Variationer i de øvrige Faktorer er relativt betydningsfulde, er det uden praktisk Betydning at kende den rene Virkning af M paa P . Henvielsen til den praktiske Betydning er i denne Forbindelse næppe heldigt valgt, det maa vist altid være af stor praktisk Interesse at kende den rene Virkning af Variationer i den eneste Faktor, man i Praxis behersker. Dette statistiske Afsnit virker lidt umotiveret, som en Forhaling af den afgørende Undersøgelse.